

Sürdürülebilirlik Düzenlemeleri Güncel Tartışmalar

08.05.2025-İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası

Semra ERSOY
Yeminli Mali Müşavir
Forvis Mazars

Sürdürülebilirlik Nedir?

Sürdürülebilirlik, çevresel, sosyal ve yönetişimsel (ESG _Environmental Social Governance) risklerin yönetilerek uzun vadeli değer yaratılmasıdır.

Sürdürülebilirlik kavramı sadece çevre korumayı değil; iş sürekliliği, piyasa erişimi ve finansal güvenin temelini de kapsamaktadır.

Sürdürülebilirlik Raporlaması Nedir?

Kurumların çevresel, sosyal ve yönetim (ESG- Environmental, Social, Governance) konularındaki performanslarını, risklerini ve stratejilerini sistematik olarak kamuya açıklamalarıdır.

Amacı şeffaflık sağlamak, paydaş güveni oluşturmak, yatırımcı ve regülatör beklentilerini karşılamaktır.

•Uluslararası Standartlar:

- **GRI (Global Reporting Initiative)(Küresel Raporlama İnsiyatifi)** En yaygın sürdürülebilirlik raporlama standardı.
- **TCFD (İklimle İlgili Finansal Açıklamalar Görev Gücü)**İklim kaynaklı finansal risklerin açıklanması için çerçeve.
- **IFRS S1/S2 (ISSB):** Uluslararası Sürdürülebilirlik Standartları Kurulu tarafından açıklanan uluslararası finansal ve iklim açıklama standartları.
- **ESRS:** (Avrupa Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları) Avrupa Birliği ülkeleri için geçerli CSRD (Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi)kapsamındaki zorunlu raporlama standartları.

•**Türkiye'de Durum:** TSRS (Türkiye Sürdürülebilirlik Raporlama Standartları) 2024 itibarıyla büyük ölçekli şirketler için yürürlüğe girmiştir.

Raporlama, sadece bir iletişim aracı değil, aynı zamanda şirketin içsel kapasitesini geliştirmesi, risklerini analiz etmesi ve finansal piyasalarla ilişkisini güçlendirmesi açısından stratejik bir zorunluluktur.

Kurumsal Riskler ve Fırsatlar

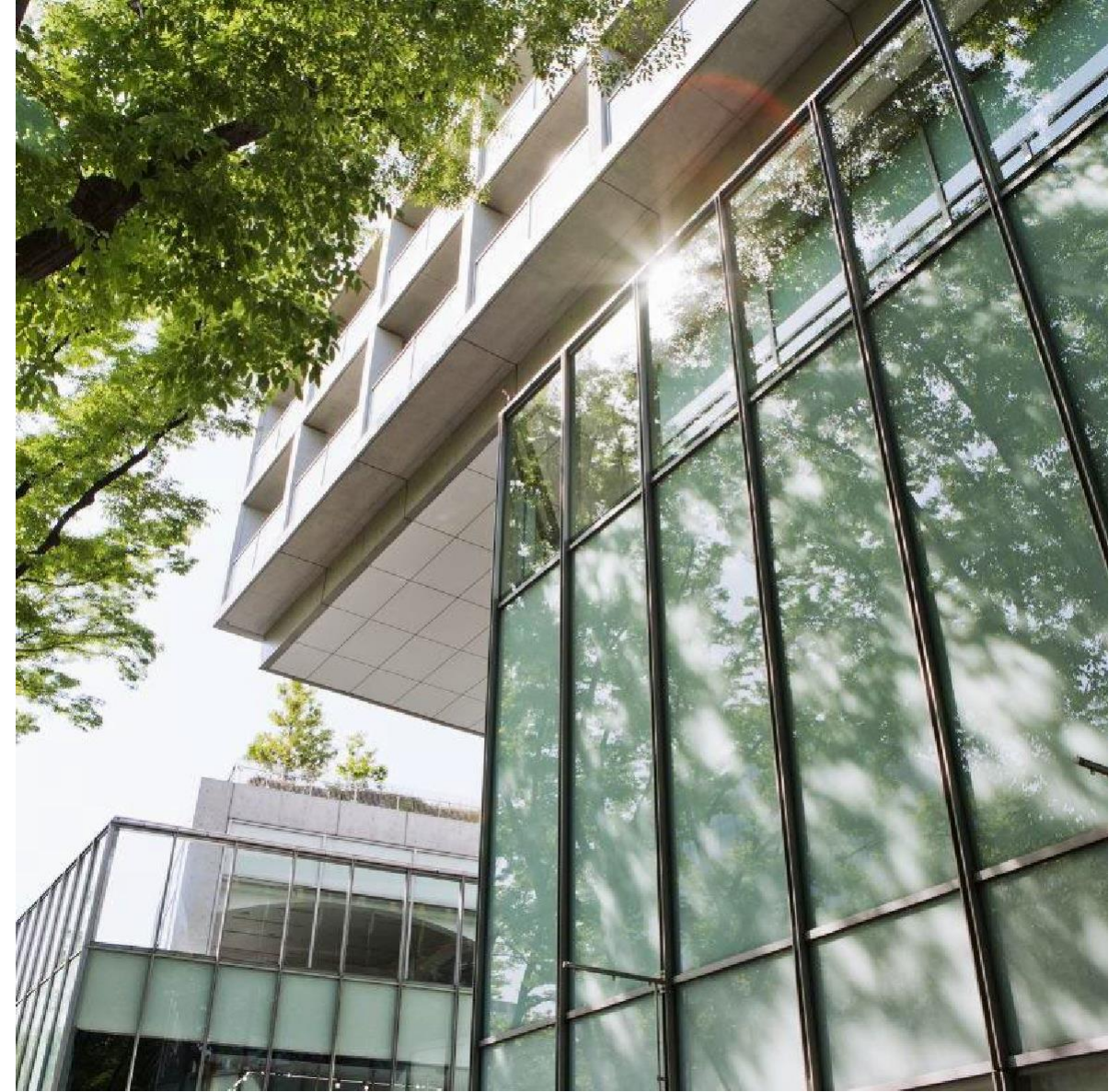
- Fiziksel Riskler:** İklim değişikliğine bağlı olarak ortaya çıkan sel, kuraklık, sıcak hava dalgaları gibi olaylar; üretimi, tedarik zincirlerini ve sigorta maliyetlerini etkiler.
- Geçiş Riskleri:** Yeni yasal düzenlemeler, karbon fiyatları, tüketici taleplerinin değişimi ve teknolojik dönüşüm maliyetleri.
- İtibar Riski:** ESG beklentilerine uymayan firmalar medya, müşteriler ve yatırımcılar nezdinde güven kaybı yaşar.
- Finansal Risk:** ESG performansı zayıf olan şirketlerin kredi puanları düşebilir, yatırım alma olasılığı azalabilir.
- Fırsatlar:**
 - Yeşil ürün ve hizmet geliştirme.
 - Enerji verimliliği yatırımlarıyla maliyet avantajı.
 - ESG fonlarına ve sürdürülebilir finansman araçlarına erişim.

Sürdürülebilirlik, sadece risk yönetimi değil aynı zamanda rekabet avantajı yaratma aracıdır. Kurumların değer zinciri, finansal sağlığı ve itibarları sürdürülebilirlik performansı ile doğrudan ilişkilidir.

Avrupa'da Yeşil Dönüşüm: Nereye Gidiyoruz?

• **Avrupa Yeşil Mutabakatı (European Green Deal):** AB'nin, Paris İklim Anlaşmasının gerektirdiği yeşil dönüşüm sürecine yönelik yol haritası Avrupa Yeşil Mutabakatı (AYM) ile ortaya konmuştur. AB'nin 2050 yılına kadar iklim nötr olma hedefidir. Bu strateji, emisyonların %55 azaltılması (2030 hedefi), temiz enerji, dögüsel ekonomi ve sürdürülebilir ulaşım ile birlikte kapsamlı bir ekonomik dönüşüm içerir. AB İklim Yasası (Regulation (EU) 2021/1119) ile yasal zemine oturtulmuştur.

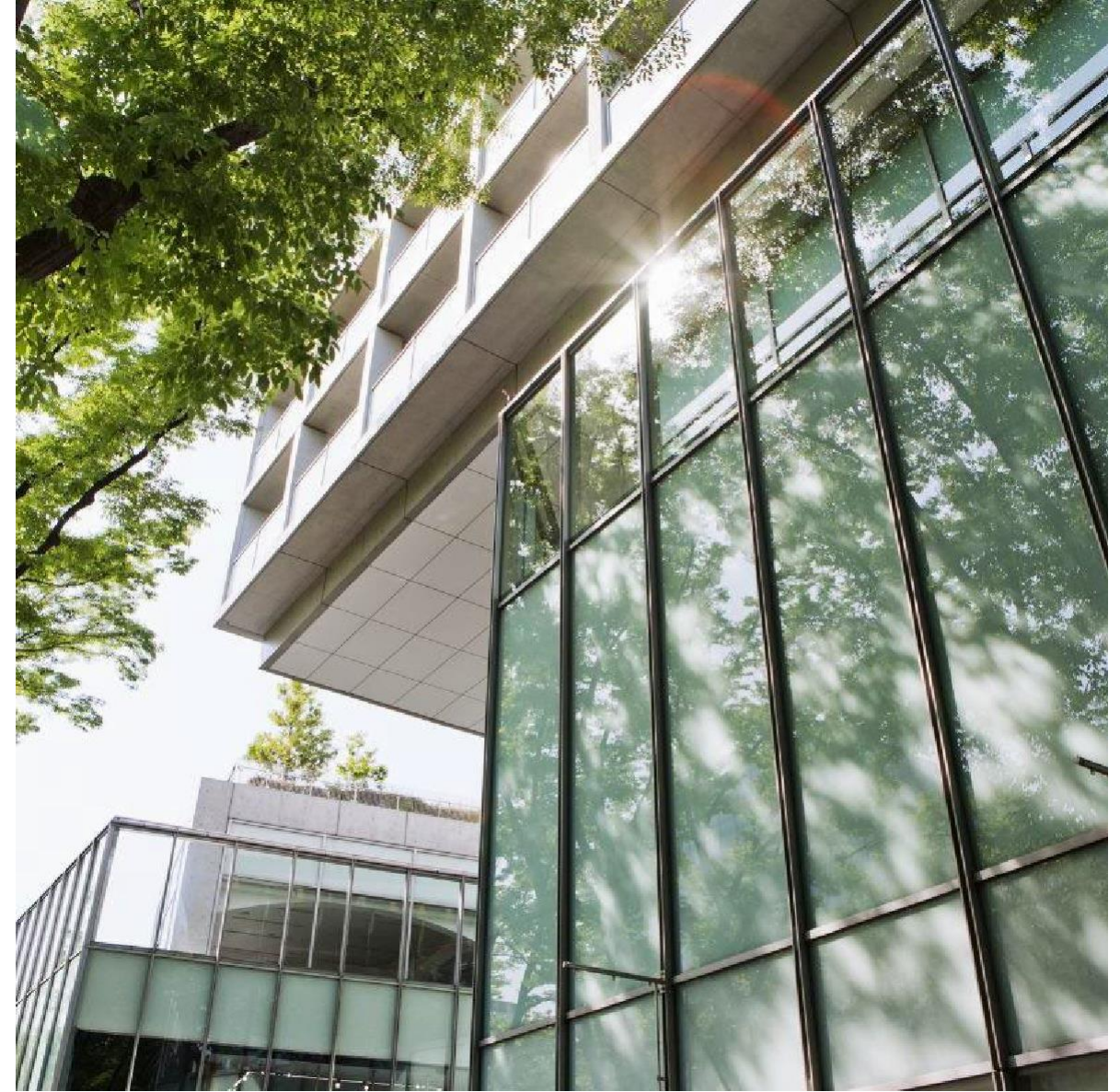
• **AB Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) :** Kapsamındaki üreticilere yönelik olarak eşit karbon maliyeti sağlamak için **karbon kaçağını önlemeye yönelik** düzenlemedir. Başlangıçta demir-çelik, çimento, alüminyum, gübre, elektrik ve hidrojen sektörlerini kapsar..

Avrupa'da Yeşil Dönüşüm: Nereye Gidiyoruz?

•**CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) (Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi):** Direktif (EU) 2022/2464 ile kabul edildi. AB içindeki büyük şirketler ve AB'de yıllık net cirosu 150 milyon € üzeri olan üçüncü ülke şirketleri kapsamdadır. Raporlama ESRS (European Sustainability Reporting Standards) ile yapılacak ve hem "finansal önemlilik" hem "etki önemliliği" (çifte önemlilik) esas alınacaktır. Nisan ayında Avrupa Parlamentosunda yapılan oylama ile raporlama yükümlülüğü 2028 yılına ertelendi.

•**CSDDD (Corporate Sustainability Due Diligence Directive) (Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespit Direktifi) :**Direktif , şirketlerin kendi faaliyetleri ve değer zincirleri boyunca insan hakları ve çevre risklerini belirleyip önlem alma yükümlülüğü getirir. Direktif,tedarik zinciri gerekli özen yasalarına ilişkin bir düzenlemedir.

Vergi Dünyasında Yeni Gündem: ESG Uyumlu Mali Yapı

Yeşil dönüşümle birlikte, çevreci yatırımlar için vergi teşvikleri ve karbon vergileri gündeme geliyor.

Verilerle:

- **Fosil Yakıt Teşvikleri:** 2023 yılında, küresel fosil yakıt sübvansiyonları 1,1 trilyon ABD dolarına ulaştı.
- **Karbon Fiyatlandırma Sistemleri:** Dünya genelinde karbon fiyatlandırma sistemi uygulayan ülke sayısı 73.
- **Yeşil Yatırım Teşvikleri:** Yeşil yatırımlar için sunulan vergi teşvikleri 2024'te %32 arttı.
- **Yeşil Krediye Erişim:** ESG'ye uyumlu firmaların yeşil krediye erişim oranı %70 daha yüksek.

Müşavirler/Uzmanlar için Yol Haritası

- 1. Kapsam Tespiti:** Şirketiniz hangi düzenlemelerden etkileniyor? (CSRD, TSRS vs.)
- 2. ESG Veri Altyapısı:** Hangi veriler toplanmalı? (Emisyonlar, enerji, su, iş gücü, yönetim yapısı vb.)
- 3. Uyumlu Raporlama Formatı:** GRI, ESRS, IFRS S2 gibi standartlara göre hangi yapıda rapor sunulmalı?
- 4. İç Süreçlerin Entegrasyonu:** ESG göstergelerinin iş süreçlerine, risk yönetimine ve bütçelemeye entegre edilmesi.
- 5. Eğitim ve Yetkinlik:** Şirket içi ESG farkındalığı artırılmalı. Raporlamada görevli kişiler eğitilmeli.
- 6. Güvence ve Denetim:** Bağımsız denetim süreçlerine hazır hale getirin. Verilerin doğruluğu ve izlenebilirliği kritik önemdedir.

İhracatçılar Neden Sürdürülebilirlik Raporlamasına Dikkat Etmeli?

Pazar Erişim Riski ve Mevzuata Uyum

- CSRD kapsamındaki AB merkezli şirketler, raporlarında tüm değer zincirlerini kapsamak zorunda.
- Tedarikçilerden çevresel etki, karbon verisi, iş gücü politikaları gibi sürdürülebilirlik bilgileri talep edilecek.
- CSDDD kapsamında firmalar, tedarikçilerinin insan hakları ve çevresel performanslarını izlemekle yükümlü.

Sınırdaki Karbon Düzenleme M.İhracatçıya Doğrudan Etkisi

- CBAM kapsamında, Türkiye gibi karbon fiyatlandırma mekanizması olmayan ülkelere gelen ürünler ek karbon maliyetine tabi tutulacak.
- Bu, özellikle entegre demir-çelik üretimi yapan, fosil yakıt yoğun sektörlerde faaliyet gösteren firmalar için ciddi rekabet dezavantajı yaratabilir.
- Emisyon ölçüm altyapısı olmayan firmalar risk altında.

Finansal Risk ve Fırsatlar

- Uyum sağlamayan şirketler sadece pazar değil aynı zamanda finansman kaybı yaşar.
- AB ve global ölçekteki yatırımcılar ve kredi sağlayıcılar ESG verisi açıklamayan şirketlere **risk primi** uygular. Buna karşın, sürdürülebilirlik verilerini şeffaf şekilde **raporlayan şirketler yeşil tahvil/kredi**, sürdürülebilirlik bağlantılı kredi gibi finansal avantajı kazanır.

İtibar ve İhale Yetkinliği

- Sürdürülebilirlik raporu olan firmalar, kamu ihaleleri ve **uluslararası projelerde daha yüksek derecelendirme** alır.
- Raporlama, marka güvenilirliği açısından da kritik önemdedir.

İhracatçılar Neden CSDDDD'ye Dikkat Etmeli?

1. Tedarik Zinciri Denetimi Altındasınız:

CSDDDD kapsamındaki AB şirketleri, yalnızca kendi operasyonları için değil, tüm **değer zinciri boyunca** (bağlı ortaklıklar + doğrudan ve dolaylı iş ortakları) insan hakları ve çevresel etki risklerini izlemekle yükümlü. Bu, Türk ihracatçı firmaların da dolaylı denetime tabi olacağı anlamına gelir.

2. “Uygunluk İstemeyen” Tedarikçilerle İlişki Kesilebilecek:

Şirketler risk tespit ettiğinde ilk olarak düzeltici eylem talep edecek; ancak bu sonuç vermezse **CSDDDD, son çare olarak ticari ilişkiyi sonlandırma hakkı tanıyor**. Yani, uyumsuz Türk firmalar iş kaybıyla karşı karşıya kalabilir.

3. Risk Tespiti ve Raporlama Talep Edilecek:

AB müşteriniz sizden çocuk işçiliği, düşük iş güvenliği, çevre kirliliği, atık yönetimi gibi alanlarda belge ve veri isteyebilir. Özellikle yüksek riskli bölgelerde faaliyet gösteren sektörler (tekstil, gıda, hammadde, metal) daha sıkı gözetim altında olacak.

4. AB Müşterinizin Raporunda Adınız Geçebilir:

CSRD ile bağlantılı olarak CSDDDD yükümlülükleri AB şirketinin sürdürülebilirlik raporunda açıklanmak zorunda. Yani tedarik zincirinde kimin ne yaptığı, artık kamuya açık hale geliyor. Bu da firmaların itibarını doğrudan etkileyebilir.

5. Uyum Sertifikaları ve Politika Belgeleri Öne Çıkacak:

AB’li şirketler, risk azaltımı için sizden çevre politikaları, insan hakları beyanı, ISO 14001 gibi belgeleri talep edebilir. Bu belgelerin olmaması, sizi riskli tedarikçi kategorisine sokabilir.

TEŞEKKÜRLER ...